

KOSOVA ÜLKE PROFİLİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlařmalar ve Avrupa Birliđi
Genel Müdürlüđü

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	3
2. GENEL EKONOMİK DURUM	4
3. DIŞ TİCARET.....	5
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	8
5. TÜRKİYE İLE TİCARET	9
EKLER:	11

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Kosova Cumhuriyeti
Nüfus	1.7 milyon (2023, IMF)
Dil	Arnavutça, Sırpça (resmi diller)
Yüzölçümü	10.905 km ²
Başkenti	Priştine
Başlıca Şehirleri	Priştine (Başkent), Prizren, Yakova, Ferizay, İpek, Gilan, Mitrovitsa
Yönetim Biçimi	Parlamber Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Vjosa Osmani
Para Birimi	Avro (€)

Kaynak: IMF

Üyesi olduğu Başlıca Kuruluşlar: CEFTA, IMF, Dünya Bankası, Avrupa Kalkınma ve İmar Bankası.

Coğrafi Konum

Balkan Yarımadasının kuzeybatısında yer alan Kosova'nın, Kuzeybatısında Karadağ, kuzey ve doğusunda Sırbistan, güneyinde Kuzey Makedonya ve güney batısında Arnavutluk bulunmaktadır.

Kosova'nın iklimi karasal iklimdir. Kışları soğuk ve kar yağışlıdır, yazları ise sıcak ve kuraktır.

Drina Bardhe (122 Km.), Sitnica (90 Km.), Lumbardhi Pejes (62 Km.), Morava e Binges (60 Km.), Lepenci (53 Km.), Ereniku (51 Km.), İbri (42Km.), Lumbardhi i Prizrenit (31 Km.) önemli ana nehirlerdir.

Doğal Kaynaklar

Kosova, Avrupa'da üretilen metallerin %50'sini, kömürün %48'ini ve metal olmayan madenlerin %2'sini oluşturan maden yataklarıyla anılmaktadır. Kosova doğal kaynaklarından önemli miktarda gelir elde eden bir ülkedir. Ülke 14,7 milyon rezerv ile dünya linyit rezervleri açısından 5 inci sırada yer almaktadır. Kömür madenciliği bölge ekonomisinde önemli bir yere sahiptir.

Linyitin dışında metal bazlı madencilik de ülke ekonomisinde önemlidir. Kurşun, çinko, altın, gümüş, bakır gibi zengin yer altı maden rezervleri bulunmaktadır. Bununla beraber madenlerin özelleştirme kapsamında işlemlerine devam edildiğinden bir çok ocakta üretim yapılamamaktadır. Kosova oniks, kırmızı mermer, beyaz ve gri mermer, gri ve siyah mermer, beyaz çizgili siyah mermer, breş, gri granit, gnays, andezit, manyezit, serpentin, kuvarsit, trakit ve porfirde önemli rezervlere sahiptir. Ülkede çok farklı desen ve renklerde geniş bir yelpazede dekoratif taşın tespit edildiği en az 24 ocak bulunmaktadır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	9,42	9,44	10,47	11,23	11,95	12,64	13,31	13,94
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar-%)	10,7	3,5	3,8	4	4	3,9	3,8	3,8
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar-Ş)	5 324	5 332	5 912	6 337	6 740	7 126	7 500	7 851
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	3,3	11,7	4,7	3,1	2,3	1,9	2	2
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-8,7	-10,5	-8,1	-7,4	-7,3	-6,4	-5,4	-5,3
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	20,8	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	1,77	1,77	1,77	1,77	1,77	1,77	1,77	1,78
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	21,6	19,9	21,3	22,7	23,5	24,3	25,1	26

Kaynak: IMF *:Tahmini

Ekonomik Serbestlik Endeksine göre Kosova, dünyada 176 ülke arasında 78. sıradadır. (Singapur 1., Türkiye 104.) (The Heritage Foundation-2023).

İş Yapma Kolaylığı açısından Kosova, dünyada 190 ülke arasında 57. sıradadır (Yeni Zelanda 1., Türkiye 34.), (Dünya Bankası-2023).

Kosova, cari fiyatlara göre, 2023 yılı itibariyle 196 ülke arasında dünyanın 146. büyük ekonomisidir [ABD 1. (27 trilyon dolar), Türkiye 17. (1 trilyon dolar)], (IMF-2023).

2023 yılında sabit fiyatlara göre %3,8 oranında artması beklenen GSYİH'nin, 2024 yılında %3,9 oranında artacağı tahmin edilmektedir. (IMF-2023)

2023 yılında 2 milyon kişi ile dünyada 145. sırada yer alan Kosova nüfusunun 2028 yılında 2 milyon kişi olacağı tahmin edilmektedir. ([Hindistan 1. (1,4 milyar), Türkiye 18. (86 milyon)] (IMF-2023))

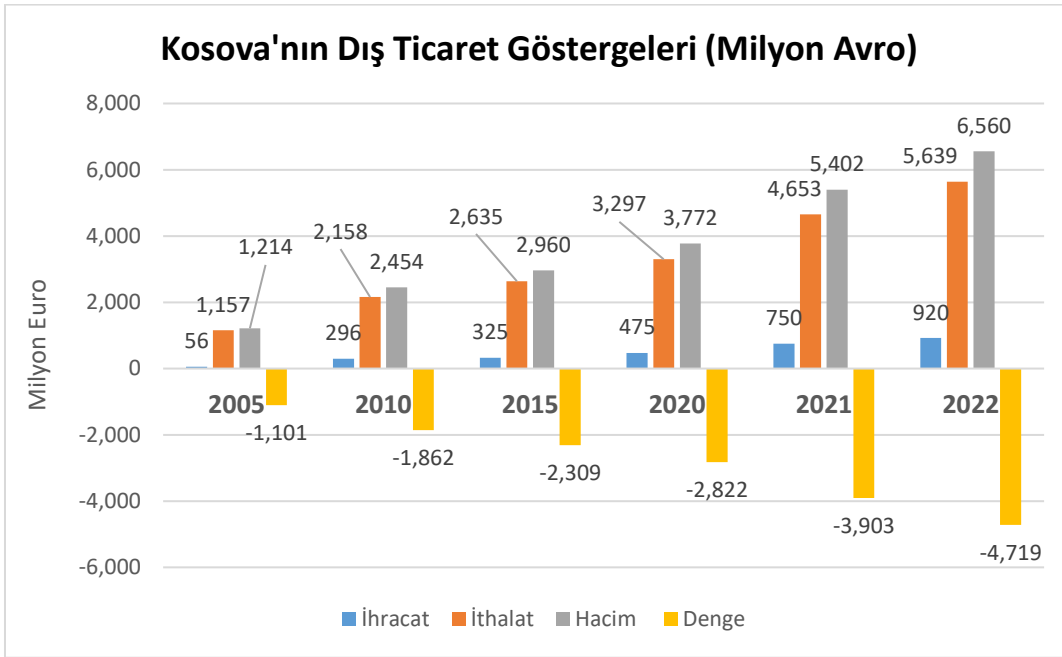
3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Kosova'nın 2022 yılında ihracatı 920 milyon avro, ithalatı ise 5,6 milyar avro değerinde gerçekleŐmiŐtir.

Baz metal ürünler, plastik kauçuk eŐyalar, mineral ürünler önemli ihracat kalemleridir. Mineraller, makine-elektrik malzemeleri, işlenmiş gıda, içecek, tütün ithalatta st sıradadır.

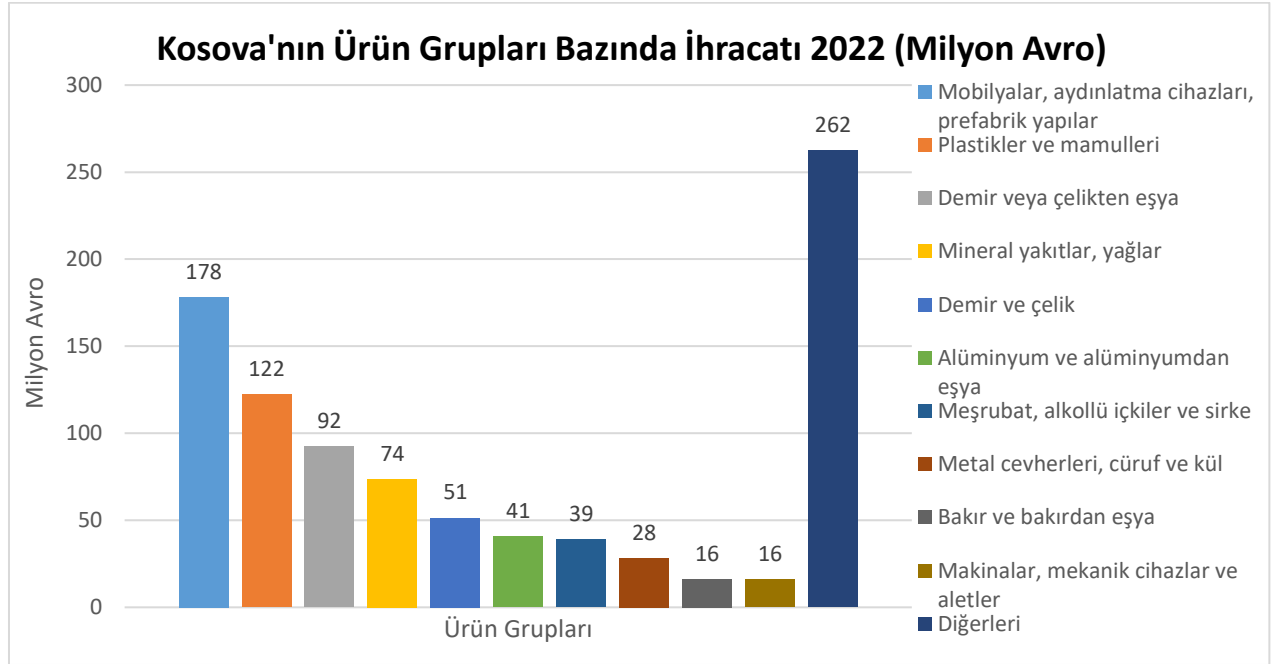
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Kosovo Agency of Statistics

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

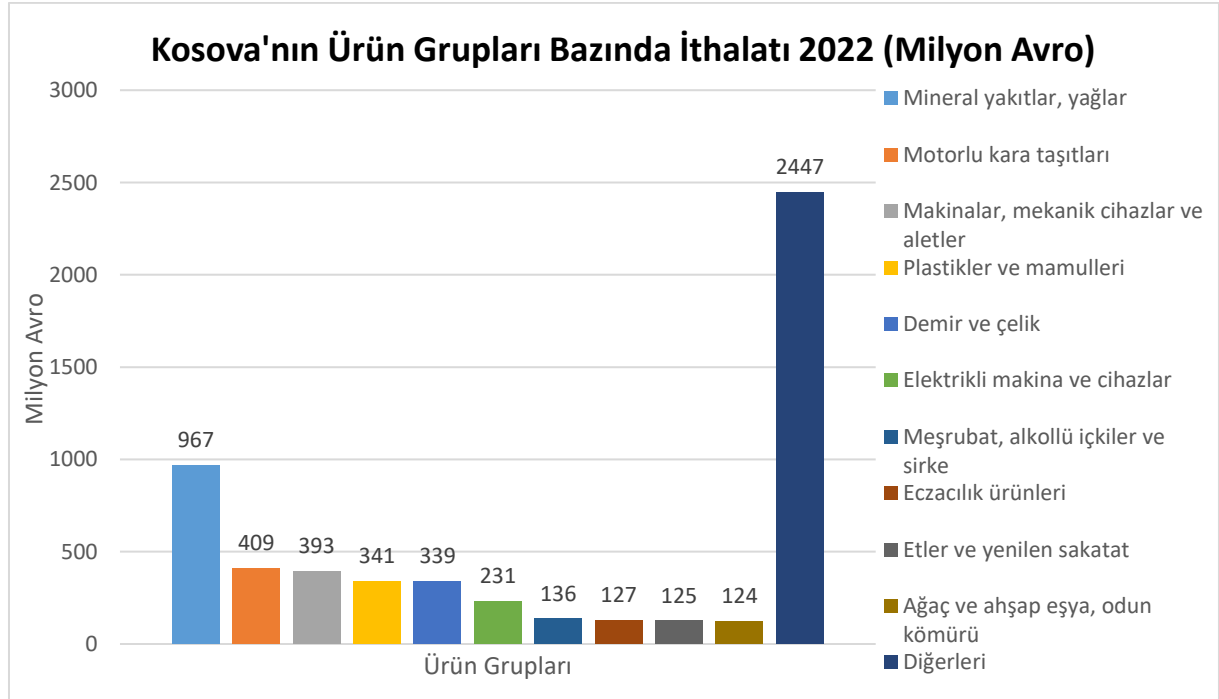
İhracat

Kaynak: Kosovo Agency of Statistics

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

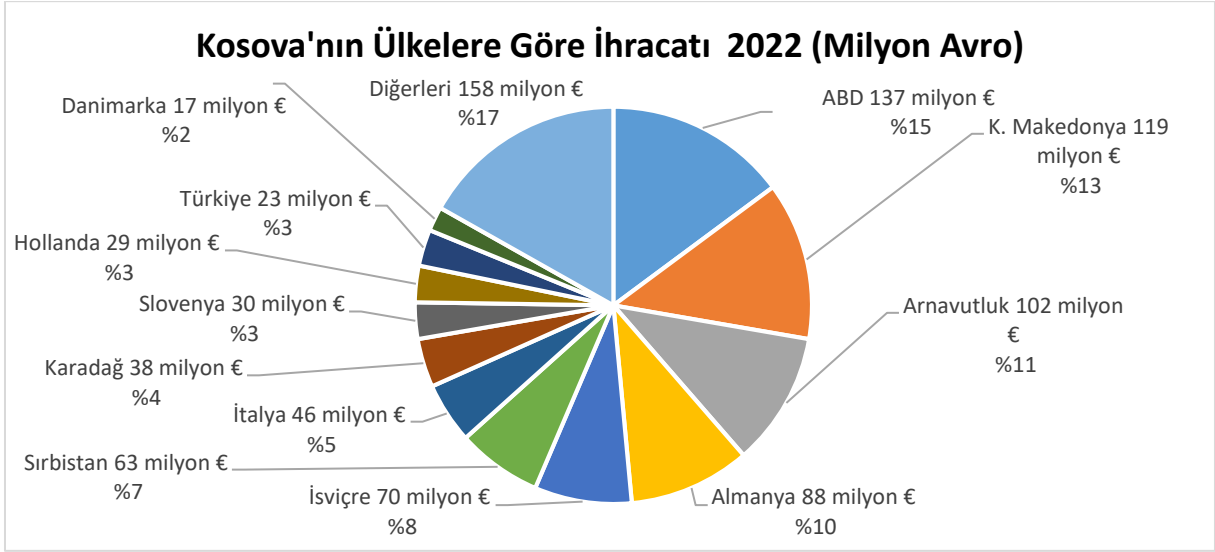

Kaynak: Kosovo Agency of Statistics

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

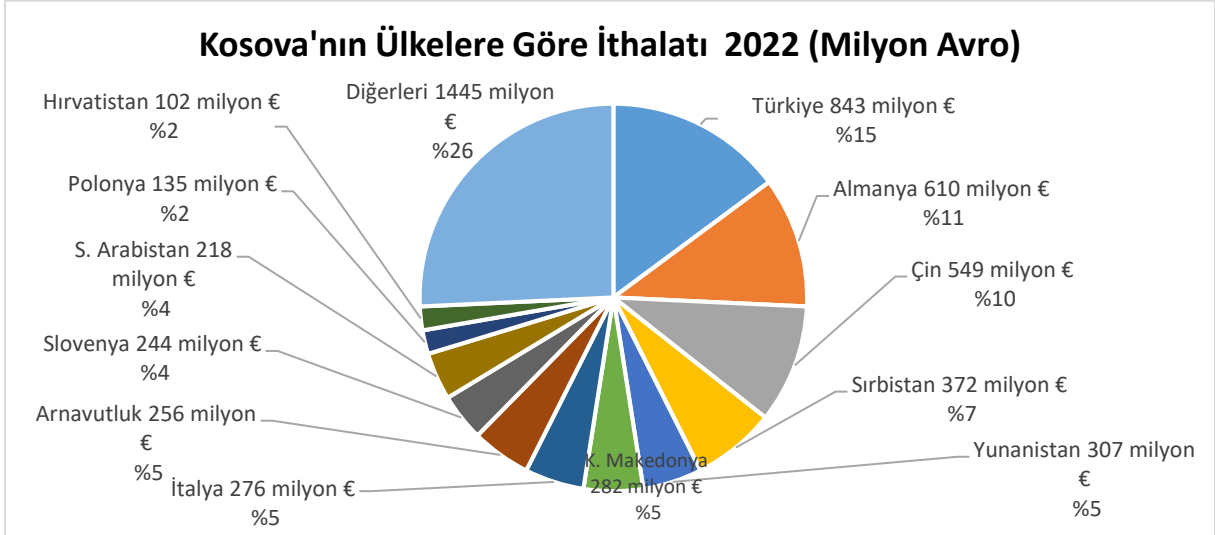
İhracat

Kaynak: Kosovo Agency of Statistics

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak: Kosovo Agency of Statistics,

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Kosova'da 2007-2020 yılları arasında altı binin üzerinde yabancı veya yabancı ortaklı şirket kurulmuştur. 2022 yılında Kosova'ya 778 milyon avro değerinde doğrudan yabancı yatırım girişı yapılmıştır. 2022 yılı sonu itibarıyla ülkeye yapılan toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 5,4 milyar avro değerindedir. En fazla DYY yapan ülkeler sırasıyla; Almanya, Türkiye ve İsviçre'dir. Almanya toplam 898 milyon avro ile birinci sıradadır (Kosova Merkez Bankası-BQK). İsviçre 800 milyon avro ile ikinci sıradadır. Türkiye ise toplam 454 milyon avro değerinde doğrudan yabancı yatırım yapmıştır.

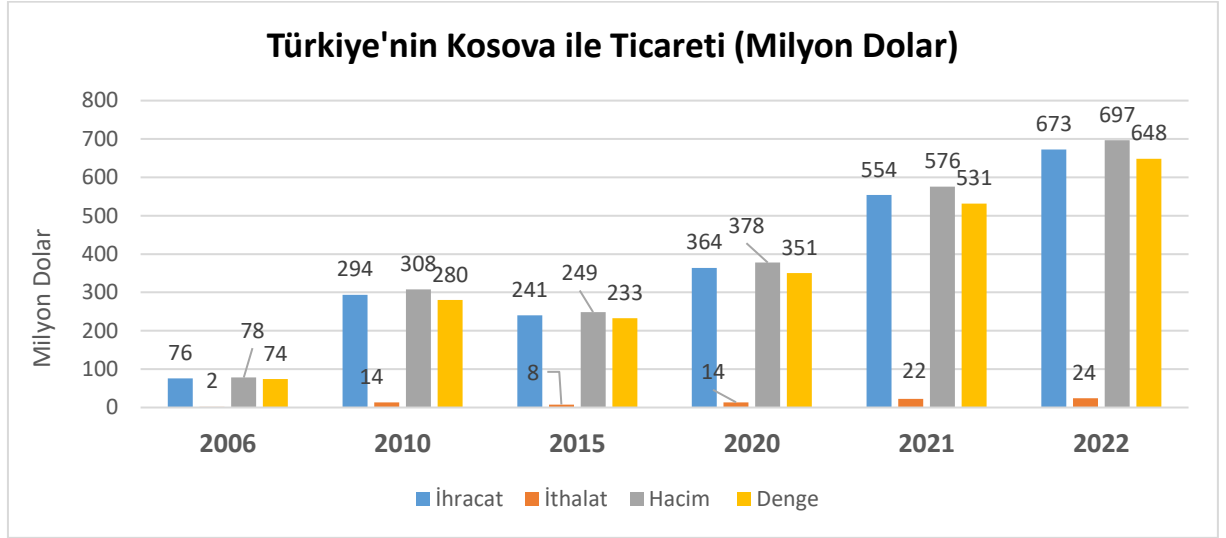
Yabancı yatırımcılar açısından ülkedeki siyasi rejimin yönetim istikrarı, çatışma riskleri ve siyasi istikrarsızlık riskleri yatırım kararı konusunda önemli faktörlerden biridir. Kosova'da siyasi rejim açısından serbest piyasa ve liberal ekonomiden uzaklaşma riski bulunmamaktadır.

5. TÜRKİYE İLE TİCARET

Genel Durum

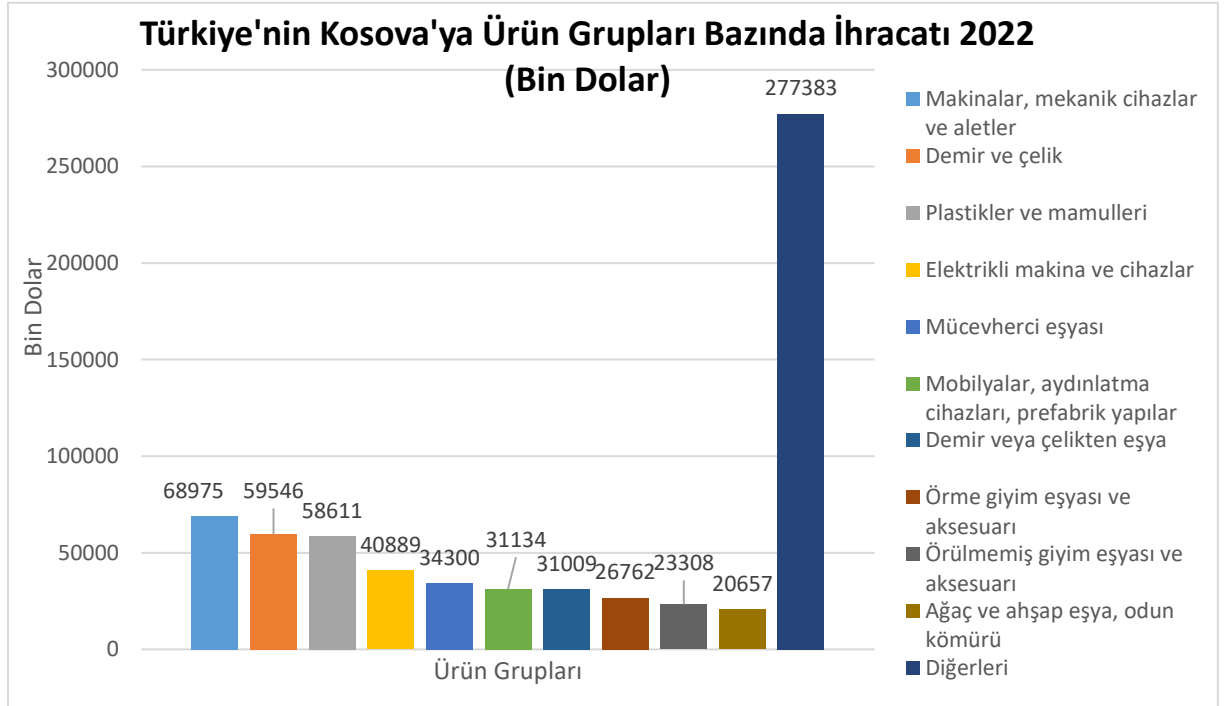
Türkiye Kosova'ya 2022 yılında 672,5 milyon dolar değerinde ihracat gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin Kosova'dan yaptığı ithalat ise 24,4 milyon dolar civarındadır. 27 Eylül 2013 tarihinde imzalanan Türkiye ile Kosova arasında Serbest Ticaret Anlaşması 14 Temmuz 2015 tarihli ve 29416 sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanmış, 1 Eylül 2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Türkiye-Kosova Dış Ticareti

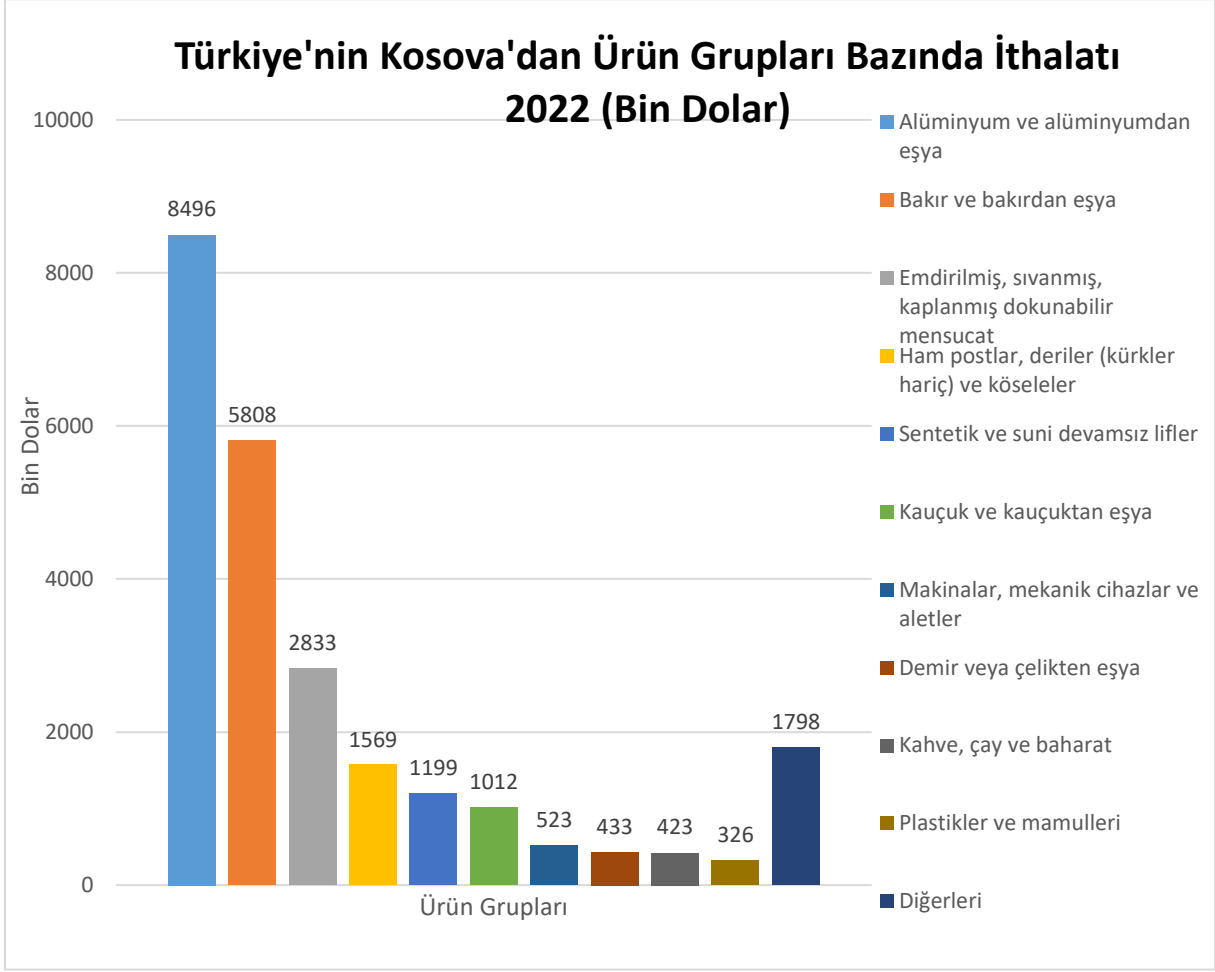
Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Kosova'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: TÜİK [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Kosova'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: TÜİK

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Yatırım İlişkileri

Kosova'da finans sektöründe, Türk Ekonomi Bankası (TEB), Banka Kombetare Tregtare (BKT, Türk yatırımı), Türkiye İş Bankası ve Türkiye Ziraat Bankası faaliyet göstermektedir.

Ülkede; sigorta, enerji (elektrik dağıtımı), sağlık ve altyapı müteahhitlik hizmetlerinde (Pristine Uluslararası Havalimanı inşası ve işletmesi, otoyol inşaatları vb.), ayrıca, sanayi ve gıda sektörlerinde yatırım gerçekleştiren birçok Türk firması da bulunmaktadır.

Türkiye'nin 2022 yılı itibarıyla yurtdışına gerçekleştirdiği 51 milyar dolar değerindeki toplam yurtdışı doğrudan yatırım stokunda, Kosova 162 milyon dolar ile 27. sıradadır. (Hollanda 21,2 milyar \$ ile 1.) (TCMB-2023)

EKLER:***EK-1: Kosova'nın İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 avro)***

Ürünler	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021-2022
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)	474,946	749,711	920,404	100.0	22.8
Mobilyalar, aydınlatma cihazları, prefabrik yapılar	52,983	76,626	178,123	19.4	132.5
Plastikler ve mamulleri	45,313	67,295	122,315	13.3	81.8
Demir veya çelikten eşya	5,938	15,725	92,248	10.0	486.6
Mineral yakıtlar, yağlar	100,583	117,948	73,721	8.0	-37.5
Demir ve çelik	12,334	30,968	51,359	5.6	65.8
Alüminyum ve alüminyumdan eşya	29,667	36,637	40,649	4.4	11.0
Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke	18,464	26,171	39,040	4.2	49.2
Metal cevherleri, cüruf ve kül	7,258	16,795	28,291	3.1	68.4
Bakır ve bakırdan eşya	10,052	17,193	16,193	1.8	-5.8
Makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	5,430	10,127	15,974	1.7	57.7
Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	3,748	8,650	15,555	1.7	79.8
Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	10,324	13,311	15,198	1.7	14.2
Elektrikli makina ve cihazlar	4,908	7,745	14,833	1.6	91.5
Cam ve cam eşya	6,377	8,797	14,588	1.6	65.8
Sebzeler, meyveler	5,104	7,172	11,152	1.2	55.5
Motorlu kara taşıtları	11,763	7,812	11,075	1.2	41.8
Temizlik maddeleri	3,855	8,239	9,951	1.1	20.8
Taş, alçı, çimento, amyant, mika vb. maddelerden eşya	8,871	6,415	9,866	1.1	53.8
Sebzeler ve bazı kök ve yumrular	9,682	11,391	9,816	1.1	-13.8
Meyveler ve sert kabuklu meyveler	2,029	3,944	9,130	1.0	131.5
Mücevherci eşyası	4,013	7,567	8,985	1.0	18.7

Kaynak: Kosovo Agency of Statistics

EK-2: Kosova'nın İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 avro)

Ürünler	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021-2022
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)	3,296,921	4,652,744	5,639,407	100.0	21.2
Motorlu kara taşıtları	288,836	448,565	409,101	7.3	-8.8
Makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	269,140	349,002	393,431	7.0	12.7
Plastikler ve mamulleri	195,514	299,587	340,982	6.0	13.8
Demir ve çelik	181,832	286,657	339,440	6.0	18.4
Elektrikli makina ve cihazlar	165,831	244,149	231,330	4.1	-5.3
Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke	76,265	115,120	135,763	2.4	17.9
Eczacılık ürünleri	94,100	112,833	126,659	2.2	12.3
Etler ve yenilen sakatat	60,824	82,616	125,304	2.2	51.7
Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	80,469	104,290	123,786	2.2	18.7
Kahve, çay, maya, sos, mama vb.	75,862	90,956	106,456	1.9	17.0
Hububat, un, süt ve pastacılık ürünleri	69,975	88,804	105,411	1.9	18.7
Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	63,100	86,523	105,019	1.9	21.4
Demir veya çelikten eşya	84,708	101,111	101,424	1.8	0.3
Mobilyalar, aydınlatma cihazları, prefabrik yapılar	53,903	84,137	97,580	1.7	16.0
Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	54,286	78,835	93,684	1.7	18.8
Seramik mamulleri	59,348	82,771	91,067	1.6	10.0
Alüminyum ve alüminyumdan eşya	38,426	58,349	78,736	1.4	34.9
Kağıt ve karton ve bunlardan eşya	42,321	57,309	77,462	1.4	35.2
Süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal	50,799	58,495	77,113	1.4	31.8
Çimento, toprak, taş, tuz, kükürt, alçı, kireç	60,748	70,092	75,338	1.3	7.5
Canlı hayvanlar	30,237	49,285	69,971	1.2	42.0

Kaynak: Kosovo Agency of Statistics

EK-3: Kosova'nın Ülkelere Göre İhracatı (1 000 avro)

	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021- 2022
ÜLKE					
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)	474,946	749,711	920,404	100.0	22.8
ABD	23,568	122,600	136,525	14.8	11.4
K. Makedonya	44,082	86,615	119,082	12.9	37.5
Arnavutluk	110,230	110,544	101,961	11.1	-7.8
Almanya	43,984	61,255	87,766	9.5	43.3
İsviçre	38,852	56,012	70,133	7.6	25.2
Sırbistan	30,521	43,926	62,898	6.8	43.2
İtalya	28,726	59,660	46,371	5.0	-22.3
Karadağ	18,574	24,492	38,264	4.2	56.2
Slovenya	4,004	9,447	29,712	3.2	214.5
Hollanda	21,832	20,526	29,087	3.2	41.7
Türkiye	11,074	17,400	23,457	2.5	34.8
Danimarka	1,039	1,945	16,996	1.8	773.8
İngiltere	14,803	7,204	16,722	1.8	132.1
Belçika	7,884	10,446	16,030	1.7	53.5
Avusturya	7,066	10,340	15,462	1.7	49.5

Kaynak: Kosovo Agency of Statistics

EK-4: Kosova'nın Ülkelere Göre İthalatı (1 000 avro)

	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021- 2022
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)	3,296,921	4,652,744	5,639,407	100.0	21.2
Türkiye	409,457	584,144	842,999	14.9	44.3
Almanya	427,227	606,581	610,440	10.8	0.6
Çin	324,122	449,330	548,625	9.7	22.1
Sırbistan	174,044	304,635	372,072	6.6	22.1
Yunanistan	138,904	204,169	307,349	5.5	50.5
K. Makedonya	188,728	241,457	282,061	5.0	16.8
İtalya	185,783	275,083	275,884	4.9	0.3
Arnavutluk	190,993	264,575	255,863	4.5	-3.3
Slovenya	104,065	176,615	243,560	4.3	37.9
S. Arabistan	7,201	67,849	218,067	3.9	221.4
Polonya	103,320	131,528	135,106	2.4	2.7

Hırvatistan	87,020	93,288	102,238	1.8	9.6
Bulgaristan	87,902	80,205	94,305	1.7	17.6
Brezilya	36,288	48,939	93,812	1.7	91.7
Macaristan	52,292	65,955	86,218	1.5	30.7

Kaynak: Kosovo Agency of Statistics

EK-5: Türkiye'nin Kosova'ya İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)

GTİP	Ürünler	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021-2022
	TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)	364,201	553,720	672,574	100.0	21.5
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallerle kaplama metallere)	3,045	3,859	34,192	5.1	786.0
7214	İnşaat demiri	26	50	18,695	2.8	37451.0
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	7,281	15,284	14,445	2.1	-5.5
1905	Tatlı Bisküvi ve Gofretler	11,238	14,130	14,149	2.1	0.1
3903	Stiren polimerleri (ilk şekillerde)	9,323	17,208	12,128	1.8	-29.5
4411	Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden lif levhalar	3,362	6,394	11,023	1.6	72.4
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	97	234	10,997	1.6	4608.5
7604	Aluminyumdan çubuklar ve profiller	6,323	10,437	10,799	1.6	3.5
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	5,274	10,408	10,511	1.6	1.0
8502	Jeneratörler	1,350	3,898	10,495	1.6	169.2
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	4,384	7,524	8,793	1.3	16.9
7213	Demir veya alaşımsız çelikten filmaşın (sıcak haddelenmiş, kangal halinde)	14	19	8,703	1.3	46663.7
4819	Kağıttan, kartondan, selüloz vatkadandan veya selüloz lif tabakalarından kutu, mafhaza, torba vb.	1,919	6,903	8,023	1.2	16.2
3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit, film, folye (gözeneksiz)	4,444	6,625	7,965	1.2	20.2
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	4,873	6,513	7,925	1.2	21.7
	Diğerleri	301,249	444,234	483,731	71.9	8.9

Kaynak: TÜİK

EK-6: Türkiye'nin Kosova'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)

GTİP	Ürünler	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021-2022
	TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)	13,596	22,279	24,420	100.0	9.6
7602	Aluminyum döküntü ve hurdaları	3,420	8,496	8,496	34.8	0.0
7404	Bakır döküntü ve hurdaları	2,050	3,204	5,808	23.8	81.3
5906	Kauçuklu mensucat	2,377	3,096	2,832	11.6	-8.5
4101	Sığır (bufalo dahil) ve at cinsi hayvanların ham post ve derileri	836	531	1,569	6.4	195.8
5516	Suni devamsız liflerden dokunmuş mensucat	0	0	1,171	4.8	0
4010	Vulkanize kauçuktan taşıyıcı kolanlar ve transmisyon kolanları	626	571	1,011	4.1	76.9
0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	129	393	423	1.7	7.5
7314	Demir veya çelik tellerden mensucat, ızgara, ağ ve kafeslikler; demir veya çelikten metal depluvayye	303	100	292	1.2	191.6
6001	Örme tüylü mensucat	0	0	202	0.8	0
2620	Arsenik, metalleri veya bunların bileşiklerini içeren cüruf, küller ve kalıntılar	80	92	200	0.8	116.9
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialiesterler, vb. (ilk şekilde)	0	66	155	0.6	133.6
2202	Sular (mineral ve gazlı sular dahil) ve alkolsüz diğer içecekler (tatlandırıcı, lezzetlendirilmiş)	215	311	153	0.6	-50.8
0811	Meyveler ve sert çekirdekli meyveler (dondurulmuş)	609	655	145	0.6	-77.9
8459	Metalleri talaş kaldırmak suretiyle delmeye, raybalamaya, frezelemeye, diş açmaya vb mahsus takım tezgahları	0	0	136	0.6	0
7318	Demir veya çelikten vidalar, civatalar, somunlar, tirfonlar, perçin çivileri, pimler, kamalar, rondelalar vb eşya	7	75	131	0.5	75.3
	Diğerleri	2,944	4,691	1,698	7.0	-63.8

Kaynak: TÜİK